VIGO NATURAL
AGOSTO-SETEMBRO

LUNS
29
Baixamar: 08.37/21.07
Preamar: 02.37/14.53
● Nova

MARTES
30
Baixamar: 09.19/21.48
Preamar: 03.18/15.35

MÉRCORES
31
Baixamar: 10.01/22.30
Preamar: 03.59/16.18

XOVES
1
Baixamar: 10.45/23.14
Preamar: 04.42/17.03

VENRES
2
Baixamar: 11.32
Preamar: 05.28/17.51

SÁBADO
3
Baixamar: 00.01/12.24
Preamar: 06.17/18.45

DOMINGO
4
Baixamar: 00.53/13.27
Preamar: 07.15/19.50
◐ Crecente

AGOSTO

L	M	ME	X	V	S	D
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

SETEMBRO

L	M	ME	X	V	S	D
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30		

OUTUBRO

L	M	ME	X	V	S	D
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

O PEIXE LÚA BATE AS ALETAS NA SUPERFICIE

O peixe lúa (*Mola mola*) provén de augas oceánicas e nesta época do ano é frecuente velo aproveitar as **augas tranquilas próximas ás illas Cíes** e, mesmo, na zona costeira do municipio. Trátase dunha especie cunha morfoloxía moi curiosa que o fai abanear as aletas na superficie. É o maior peixe óseo do mundo e alcanza unha media de mil quilos de peso, con exemplares que nalgúns casos miden máis de tres metros de lonxitude.

NENÚFARES

Flores de auga

O nenúfar é unha planta acuática que medra en lagos, lagoas, pozas ou pantanos. En setembro comeza a etapa de floración. Así, poden verse no **estanque de Rivera Atienza** ou no **parque da Bouza.**

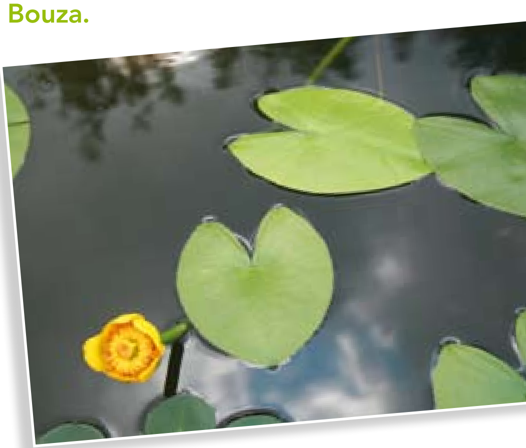

Chuvia de estrelas

O 1 de setembro a chuvia de estrelas 'Alfa Aurígidas' entra na súa xornada de maior actividade. A Terra cruza o anel de partículas procedentes do cometa C/1911 N1 (Kiss) **do 25 de agosto ao 7 de setembro.**

Paíño europeo á vista

Nas illas Cíes aniñan preto de 20 parellas de paíño europeo (Hydro*bates Pelagicus*). Á marxe destes exemplares aniñantes, os paíños chegan en setembro no seu camiño migratorio. Esta ave é unha especie peláxica que só se achega á costa cando as condicións meteorolóxicas son adversas e para criar. **É un paxaro moi esquivo** e sufriu nos últimos anos un grave declive nas súas poboacións. Dun tamaño menor ao dun pardal, pode chegar a vivir ata 32 anos.

Arroaces preto da ría

A tranquilidade das augas e o aumento da súa temperatura ao final do verán son condicións que propician a visita esporádica dos arroaces reais. A **illa de Toralla** e a zona norte da **ría de Vigo** son os espazos elixidos por algúns exemplares, que sempre conseguen chamar a atención de turistas e profesionais que desenvolven a súa actividade no mar.

A BERREA DO CERVO

Un dos atractivos da **visita ao zoo** neste momento do ano é presenciar o inicio da berrea dos cérvidos. A berrea é o período de celo destes animais. As demostracións de poder dos machos inclúen berridos e loitas rituais nas que utilizan a súa cornamenta. A berrea é máis intensa durante o amencer e o atardecer.

ATENCIÓN ORNITÓLOGOS!

A partir de setembro empeza a mellor tempada para **avistar aves limícolas,** que xeralmente invernan en marismas, zonas rochosas litorais, praias e ribeiras fluviais. A xunqueira do río Lagares, a costa de Saiáns e Oia, Cabo Estai, Cabo do Mar e as praias de Fuchiños, Fontaiña e Calzoa son algúns dos hábitats máis frecuentes ao ser especialmente ricos en poliquetos (vermes mariños).

VIGO NATURAL
SETEMBRO

LUNS
5
Baixamar: 01.59/14.50
Preamar: 08.27/21.14

MARTES
6
Baixamar: 03.26/16.28
Preamar: 09.53/22.46

MÉRCORES
7
Baixamar: 04.54/17.45
Preamar: 11.14

XOVES
8
Baixamar: 06.00/18.41
Preamar: 00.00/12.17

VENRES
9
Baixamar: 06.50/19.23
Preamar: 00.53/13.05

SÁBADO
10
Baixamar: 07.30/19.58
Preamar: 01.34/13.45

DOMINGO
11
Baixamar: 08.06/20.30
Preamar: 02.08/14.21

AGOSTO

L	M	ME	X	V	S	D
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

SETEMBRO

L	M	ME	X	V	S	D
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30		

OUTUBRO

L	M	ME	X	V	S	D
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

VIGO NATURAL
SETEMBRO

LUNS
12
Baixamar: 08.39/21.01
Preamar: 02.40/14.52
◯ Chea

MARTES
13
Baixamar: 09.11/21.30
Preamar: 03.10/15.23

MÉRCORES
14
Baixamar: 09.42/21.59
Preamar: 03.39/15.53

XOVES
15
Baixamar: 10.12/22.27
Preamar: 04.08/16.23

VENRES
16
Baixamar: 10.49/22.57
Preamar: 04.37/16.53

DÍA INTERNACIONAL DA PRESERVACIÓN DA CAPA DE OZONO

SÁBADO
17
Baixamar: 11.16/23.29
Preamar: 05.08/17.26

DOMINGO
18
Baixamar: 11.53
Preamar: 05.43/18.04

AGOSTO

L	M	ME	X	V	S	D
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

SETEMBRO

L	M	ME	X	V	S	D
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30		

OUTUBRO

L	M	ME	X	V	S	D
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

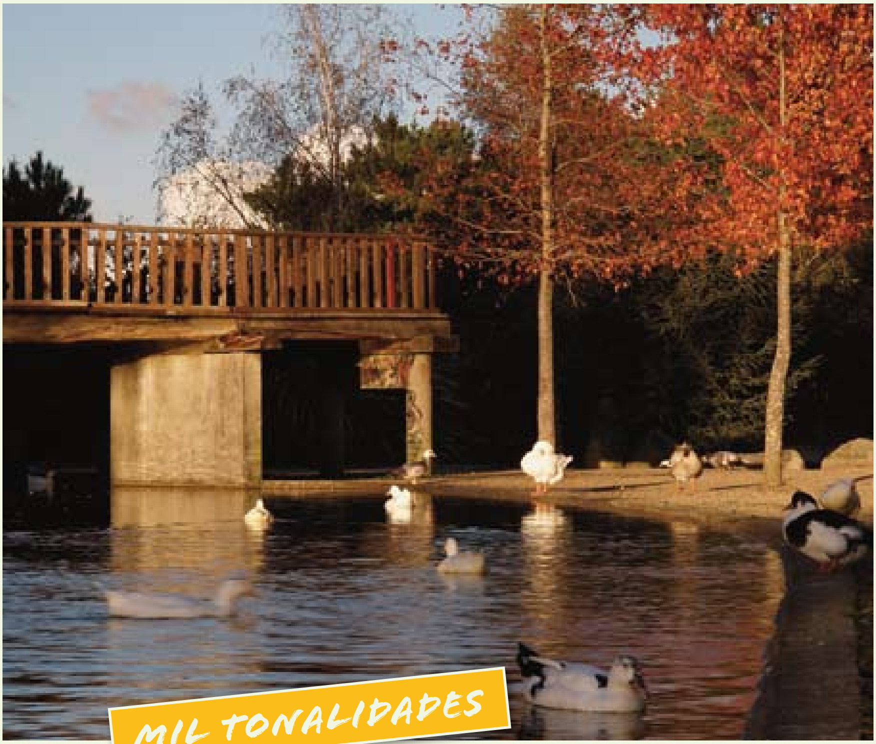

MIL TONALIDADES

A estación outonal comeza o **23 DE SETEMBRO**. Nos bosques, as árbores caducifolias imprimen de cor a paisaxe de Vigo. Do amarelo ao vermello, **AS FOLLAS** tinguen os chans dos **PARQUES FORESTAIS** dalgúns puntos da cidade. É a época para facer unha **EXCURSIÓN AO MONTE** e recoller uns saborosos **COGOMELOS** e tamén é o tempo perfecto para avistar as **AVES** migratorias ou para asistir ás primeiras arribazóns de **ALGAS** ás costas viguesas.

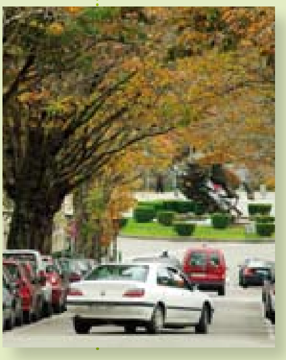

PARQUES FORESTAIS

Os bosques mudan a súa paisaxe. **O CARBALLO, O AMENEIRO OU O LIQUIDÁMBAR** perden as follas e alfombran o chan de ocres e avermellados. Nos **DÍAS OUTONAIS** a chuvia e o sol xogan ao escondedoiro e propician o crecemento dos **COGOMELOS**. Medran en calquera parque forestal do municipio, mesmo xermolan en xardíns ou nas cachopas dos castiñeiros de Gran Vía. A zona do aeroporto, **VIXIADOR OU BEMBIVRE** son escenarios frecuentados polos colleiteiros de fungos.

COGOMELOS

Entre as especies que máis se recollen, destacan os **FUNGOS DA MUÑA** (*Lactarius deliciosus*), o **CHOUPÍN** (*Macrolepiota procera*), o **COGORDO** (*Boletus edulis*) e a **CANTARELA** (*Cantharellus cibarius*).

NA CIDADE

Moitas **ÁRBORES E PLANTAS** perden as súas follas e outras tinguen as rúas e parques de Vigo de cor. As responsables son as **FLORES** das paus borrachos ou as camelias ubicadas **NAS RÚAS** López de Neira, Doutor Cadaval, García Barbón, Sagunto, Toledo, Redondela e Camelias. E cando remata o outono, as laranxeiras dan os seus froitos.

VIGO NATURAL

SETEMBRO

LUNS
19

Baixamar: 00.06/12.38
Preamar: 06.25/18.53

MARTES
20

Baixamar: 00.54/13.43
Preamar: 07.22/20.03

◐ Minguante

MÉRCORES
21

Baixamar: 02.05/15.18
Preamar: 08.41/21.35

XOVES
22

Baixamar: 03.42/16.47
Preamar: 10.10/22.58

VENRES
23

Baixamar: 05.05/17.48
Preamar: 11.21/23.58

SÁBADO
24

Baixamar: 05.59/18.36
Preamar: 12.16

DOMINGO
25

Baixamar: 06.47/19.19
Preamar: 00.46/13.02

AGOSTO

L	M	ME	X	V	S	D
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

SETEMBRO

L	M	ME	X	V	S	D
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30		

OUTUBRO

L	M	ME	X	V	S	D
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

VIGO NATURAL
SETEMBRO-OUTUBRO

LUNS
26
Baixamar: 07.30/20.00
Preamar: 01.30/13.46

MARTES
27
Baixamar: 08.13/20.41
Preamar: 2.11/14.29
● Nova

MÉRCORES
28
Baixamar: 08.56/21.24
Preamar: 2.53/15.13

XOVES
29
Baixamar: 09.41/22.06
Preamar: 03.35/15.57

VENRES
30
Baixamar: 10.26/22.51
Preamar: 04.19/16.43

SÁBADO
1
Baixamar: 11.15/23.38
Preamar: 05.06/17.33

DOMINGO
2
Baixamar: 12.08
Preamar: 05.57/18.28

DÍA INTERNACIONAL DAS AVES

AGOSTO

L	M	ME	X	V	S	D
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

SETEMBRO

L	M	ME	X	V	S	D
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30		

OUTUBRO

L	M	ME	X	V	S	D
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

2011

A coller landras!

Os carballos (*Quercus robur*), tanto os situados **na entrada do zoo** como os que medran nos parques forestais do municipio, enchen o chan de landras. Trátase da árbore máis representativa dos bosques vigueses e é unha das que máis imaxe outonal lle proporciona ao contorno, coa transición da cor verde á vermella das súas follas.

O COMBATENTE ESTÁ NO LAGARES

A xunqueira do río Lagares recibe o combatente (*Philomachus pugnax*) no seu paso outonal dende as zonas pantanosas de Europa setentrional, onde esta ave nidifica. Na lama dos humedais vigueses, o combatente busca descanso e alimento, principalmente invertebrados. Os machos locen unha **plumaxe espectacular** durante a época de apareamento co que compiten na busca das femias.

Manda Urano

O 26 de setembro Urano entra en oposición, polo que é un bo momento para observalo dende a Terra.

Adeus ás andoriñas!

No mes de outubro a andoriña común (*Hirundo rustica*), que pasa o verán **nos parques e zonas rurais do municipio,** regresa a terras africanas, onde permanecerá durante o inverno. Distínguese doutras andoriñas pola mancha vermella que ten arredor do peteiro. A lenda di que esta cor se debe a que as andoriñas arrincaron as espiñas da coroa que danaba a fronte de Xesucristo cando estaba na cruz e co peteiro limparon o seu sangue.

AO ABEIRO DO FRÍO

OS RÉPTILES RETÍRANSE

Coa chegada do frío, os réptiles galegos resgárdanse nas súas covas e hábitats para protexerse das frías temperaturas. Alí pasarán todo o inverno.

TOLLEMERENDAS

Nas zonas forestais do municipio empézanse a ver as tollemerendas (*Colchicum montanum*), o que **indica que hai menos horas de luz.** Trátase dunha planta pequena con flores solitarias de seis pétalos e cor violeta. Ten floración outonal e precisamente a esta circunstancia fai referencia o nome co cal se coñece en Galicia: cando os horarios se rexían pola luz solar e as tardes se facían máis curtas, suprimíase a merenda, xa que se adiantaba a hora da cea.

VIGO NATURAL
OUTUBRO

LUNS
3

Baixamar: 00.31/.13.13
Preamar: 06.55/19.35

DÍA MUNDIAL DO HÁBITAT
DÍA MUNDIAL DO ANIMAL

MARTES
4

Baixamar: 01.38/14.36
Preamar: 08.07/20.59
◐ Crecente

MÉRCORES
5

Baixamar: 03.05/16.09
Preamar: 09.31/22.28

XOVES
6

Baixamar: 04.32/17.22
Preamar: 10.51/23.37

VENRES
7

Baixamar: 05.37/18.15
Preamar: 11.52

SÁBADO
8

Baixamar: 06.26/18.55
Preamar: 00.28/12.40

DOMINGO
9

Baixamar: 07.06/19.29
Preamar: 01.07/13.19

SETEMBRO

L	M	ME	X	V	S	D
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30		

OUTUBRO

L	M	ME	X	V	S	D
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

NOVEMBRO

L	M	ME	X	V	S	D
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30				

VIGO NATURAL
OUTUBRO

LUNS 10

Baixamar: 07.41/20.01
Preamar: 01.41/13.53

DÍA INTERNACIONAL DA COSTA

MARTES 11

Baixamar: 08.14/20.30
Preamar: 02.12/14.25

MÉRCORES 12

Baixamar: 08.45/20.59
Preamar: 02.41/14.55
◯ Chea

DÍA INTERNACIONAL PARA A REDUCIÓN DOS DESASTRES NATURAIS

DÍA DA HISPANIDADE

XOVES 13

Baixamar: 09.16/21.28
Preamar: 03.10/15.25

VENRES 14

Baixamar: 09.46/21.57
Preamar: 03.39/15.55

SÁBADO 15

Baixamar: 10.18/22.27
Preamar: 04.08/16.26

DOMINGO 16

Baixamar: 10.52/23.01
Preamar: 04.40/17.01

SETEMBRO

L	M	ME	X	V	S	D
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30		

OUTUBRO

L	M	ME	X	V	S	D
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

NOVEMBRO

L	M	ME	X	V	S	D
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30				

ARRIBAZÓNS DE ALGAS

Coa chegada dos temporais prodúcense as primeiras arribazóns de algas, un fenómeno natural que consiste na chegada á praia de restos de algas, postas baleiras de ovos de raia e restos doutros crustáceos e moluscos. **A mestura é un bocado exquisito** para aves limícolas e outras especies propias dos espazos litorais. As arribazóns prodúcense xeralmente como consecuencia do mar de fondo e a chegada dos ventos do sur, que segan as algas submarinas e arrástranas ata as praias.

UNHA PALETA DE OCRES

As árbores dos **bosques caducifolios** do termo municipal comezan a colorear as súas follas: vermellos, pardos e amarelos dominan a paisaxe. Destacan pola súa coloración o liquidámbar, o carballo americano, o castiñeiro e o bidueiro.

Biluricos no ceo

As aves danzan sobre o Lagares

Nas noites de outubro, a ribeira do río Lagares convértese en escenario dun curioso espectáculo. Por riba da xunqueira, o ceo cóbrese de numerosos biluricos bailóns (*Actitis hypoleucos*), que se agrupan en **bandadas de ata 40 individuos.** O agrupamento coincide coa posta de sol e o seu destino son os diferentes durmidoiros situados no litoral.

A árbore do outono

Os *Liquidambar styraciflua* tinguen coas típicas cores amarelas, ocres e vermellas propias do outono, a **rúa Marqués de Alcedo,** o contorno da estación de autobuses, o parque forestal **Monte dos Pozos** e a **rúa Xosé Franco Montes.** Trátase dunha árbore elegante que pode alcanzar os 35 metros de altura e os 2 metros de diámetro. Ten unha aparencia similar á dos pradairos.

OS METEORITOS DO COMETA HALLEY

A chuvia de estrelas Oriónidas alcanza a súa maior actividade o **día 22.** Son meteoros de velocidade alta que radian da constelación de Orión. O seu corpo proxenitor é o cometa 1P/Halley, un dos máis coñecido.

VIAXE DE NOIVOS DO CARRÁN

O carrán (*Sterna hirundo*) é unha ave asidua das costas de Vigo. Durante setembro e outubro déixase ver **no litoral de Oia e Coruxo** durante o paso posnupcial. Previamente frecuentou xa estas costas no paso prenupcial, entre abril e maio. O carrán ten un peculiar xeito de alimentarse: está obrigado a lanzarse dende uns 5-10 metros de altura para coller pequenos peixes.

VIGO NATURAL
OUTUBRO

LUNS
17
Baixamar: 11.30/23.40
Preamar: 05.17/17.41

MARTES
18
Baixamar: 12.17
Preamar: 06.00/18.31

MÉRCORES
19
Baixamar: 00.28/13.18
Preamar: 06.55/19.37

XOVES
20
Baixamar: 01.36/14.41
Preamar: 08.07/21.01
◐ Minguante

VENRES
21
Baixamar: 03.03/16.05
Preamar: 09.30/22.20

SÁBADO
22
Baixamar: 04.24/17.10
Preamar: 10.43/23.24

DOMINGO
23
Baixamar: 05.26/18.03
Preamar: 11.42

SETEMBRO

L	M	ME	X	V	S	D
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30		

OUTUBRO

L	M	ME	X	V	S	D
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

NOVEMBRO

L	M	ME	X	V	S	D
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30				

VIGO NATURAL
OUTUBRO

LUNS
24
Baixamar: 06.18/18.41
Preamar: 00.16/12.34

MARTES
25
Baixamar: 07.06/19.34
Preamar: 01.02/13.21

MÉRCORES
26
Baixamar:07.52/20.18
Preamar: 01.47/14.07
● Nova

XOVES
27
Baixamar: 08.38/21.02
Preamar: 02.31/14.53

VENRES
28
Baixamar: 09.24/21.46
Preamar: 03.15/15.40

SÁBADO
29
Baixamar: 10.12/22.32
Preamar: 04.01/16.28

DOMINGO
30
Baixamar: 11.02/23.19
Preamar: 04.49/17.18

SETEMBRO

L	M	ME	X	V	S	D
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30		

OUTUBRO

L	M	ME	X	V	S	D
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

NOVEMBRO

L	M	ME	X	V	S	D
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30				

Ao monte, a buscar cogomelos!

Co comezo do wempezan a proliferar os cogomelos e con eles aumentan as visitas ao bosque dos micólogos e afeccionados que aprecian a súa recolección nos espazos naturais. É unha actividade que é preciso levar a cabo sabendo **distinguir os cogomelos velenosos** dos que non o son e, a ser posible, na compaña de bos coñecedores. Despois, asados ou guisados, son un prato delicioso.

Telescopios cara Xúpiter

O 29 de outubro Xúpiter entra en oposición. A Terra interponse entre o Sol e o planeta dos aneis e este adopta a súa posición máis próxima ao noso planeta. O fenómeno é apreciable sobre todo durante a noite.

FLORECE O PAU BORRACHO

No paseo do **Cronista Xosé María Álvarez Blazques** e nos arredores da **Finca do Conde** florecen os *Chorissia speciosa* ou paus borrachos. As súas flores, de tons rosa e crema, recordan ás orquídeas. Son de grande tamaño e o néctar atrae as bolboretas. O pau borracho está protexido por grosas espiñas cónicas.

2011

EN VIGO ÁSANSE UNHAS DÚAS TONELADAS DE CASTAÑAS NOS MAGOSTOS DE NOVEMBRO

MEXILLÓN

Recollida da semente

Comeza a tempada da recollida da mexilla, a cría de mexillón situada nas zonas rochosas do litoral vigués e das **illas Cíes.** Este pequeno mexillón (de 1,5 cm aproximadamente) é a "semente" que se planta nas bateas cun sistema de cordas para cultivar o mexillón. Na actualidade existen na ría de Vigo 12 polígonos e 478 bateas de mexillón.

A CASTAÑA

Festas dos magostos

O castiñeiro é unha árbore emblemática en Galicia e está repartida por toda a comunidade. Os **parques forestais** e as **ribeiras fluviais de Vigo** non son unha excepción. En torno ao día do San Martiño, as asociacións de veciños, colexios e todas as parroquias exaltan este froito. As celebracións adoitan consistir nunha excursión ao monte a recoller castañas para asalas despois, acompañadas de música e festa.

Todos os Santos

En lembranza dos falecidos

Días antes do 1 de novembro, o Concello de Vigo comeza a habilitar e acondicionar os oito cemiterios que xestiona para que acollan os **miles de visitantes** que cada ano acoden con flores para recordar e renderlles un tributo aos seus falecidos.

VIGO NATURAL
OUTUBRO-NOVEMBRO

LUNS
31

Baixamar: 11.55
Preamar: 05.39/18.12

MARTES
1

Baixamar: 00.12/12.56
Preamar: 06.36/19.15

TODOS OS SANTOS

MÉRCORES
2

Baixamar: 01.14/14.07
Preamar: 07.41/20.28
◐ Crecente

XOVES
3

Baixamar: 02.29/15.27
Preamar: 08.55/21.47

VENRES
4

Baixamar: 03.50/16.39
Preamar: 10.09/22.56

SÁBADO
5

Baixamar: 04.58/17.35
Preamar: 11.13/23.51

DOMINGO
6

Baixamar: 05.52/18.19
Preamar: 12.05

DÍA INTERNACIONAL PARA A PREVENCIÓN DA EXPLOTACIÓN DO MEDIO AMBIENTE

OUTUBRO

L	M	ME	X	V	S	D
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

NOVEMBRO

L	M	ME	X	V	S	D
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30				

DECEMBRO

L	M	ME	X	V	S	D
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

VIGO NATURAL
NOVEMBRO

LUNS
7

Baixamar: 06.36/18.56
Preamar: 00.34/12.47

MARTES
8

Baixamar: 07.15/19.30
Preamar: 01.11/13.24

MÉRCORES
9

Baixamar: 07.50/20.01
Preamar: 01.44/13.58

XOVES
10

Baixamar: 08.23/20.32
Preamar: 02.15/14.30
○ Chea

VENRES
11

Baixamar: 08.55/21.03
Preamar: 02.45/15.02

SÁBADO
12

Baixamar: 09.27/21.34
Preamar: 03.16/15.34

DOMINGO
13

Baixamar: 10.01/22.07
Preamar: 03.48/16.09

OUTUBRO

L	M	ME	X	V	S	D
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

NOVEMBRO

L	M	ME	X	V	S	D
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30				

DECEMBRO

L	M	ME	X	V	S	D
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

Camelias en flor

Florecen as camelias nas **rúas Doutor Cadaval**, **López de Neira**, **García Barbón**, **Sagunto**, **Toledo**, **Redondela e Camelias**. Son arbustos de folla perenne con flores grandes e cores que varían do branco ao vermello. Existen preto de 250 especies desta planta, aínda que a máis estendida é a xapónica. A súa floración prolóngase ata o mes de marzo.

A CENTOLA REPRODÚCESE

As centolas (*Maja squinado*) entran nas zonas menos profundas da **ría de Vigo,** procedentes de augas do exterior. Nos espazos máis abrigados agrúpanse os exemplares con finalidade reprodutiva, un proceso que se coñece co nome de "tellón". A cópula prodúcese cara a cara e o macho da centola transfírelle os espermatozoides á femia, que os conserva nun pozo seminal preto dos poros polos que sairán os ovos.

Festas do San Martiño

"A todo porco lle chega o seu san Martiño", di o refrán. E así é porque o **11 de novembro** xa está aquí e con el inícianse as festas que, ata o 20 de novembro, se dedican ao santo. No rural, é o momento da matanza do porco, de preparar carnes e embutidos para o inverno e de probar o viño tinto obtido este ano na casa.

2011

OS PESCADORES EN ACCIÓN

Comeza a campaña de recolleita do percebe (*Pollicipes cornucopia*) un crustáceo que se desenvolve nas rochas máis expostas ás ondadas do océano nas **illas Cíes.** Para a súa recollida, o pescador utiliza unha raspa e un truel e ten que estar moi pendente das ondas, que nesta época do ano adoitan alcanzar unha altura considerable. Os pescadores que se dedican á captura deste exquisito manxar, frecuente nos menús do Nadal, arriscan continuamente as súas vidas na súa loita constante contra o mar.

INVERNO NO ZOO

Co descenso das temperaturas, comeza a **hibernación** das tartarugas caimán (*Macroclemys temminckii*), mentres que os anfibios, como é o caso das píntegas (*Salamandra salamandra*) aproveitan esta época para a súa **reprodución.**

Chuvia de Leónidas

Do **8 ao 28 de novembro** pode verse no ceo vigués a chuvia das Leónidas, que alcanza a súa maior intensidade o día 18. **Cada 33 anos**, as Leónidas mostran un pico de intensidade debido a que o po do cometa Tempel Tuttle non está distribuído de xeito homoxéneo na súa órbita. A cor destes meteoros é xeralmente avermellada, son moi rápidos e con frecuencia deixan tras de si un ronsel de cor verde que persiste durante varios segundos.

VIGO NATURAL
NOVEMBRO

LUNS
14
Baixamar: 10.37/20.44
Preamar: 04.23/16.43

MARTES
15
Baixamar: 11.17/23.25
Preamar: 05.01/17.28

MÉRCORES
16
Baixamar: 12.04
Preamar: 05.45/18.17

XOVES
17
Baixamar: 00.14/13.00
Preamar: 06.38/19.16

VENRES
18
Baixamar: 01.13/14.07
Preamar: 07.40/20.26
◐ Minguante

SÁBADO
19
Baixamar: 02.26/15.21
Preamar: 08.51/21.39

DOMINGO
20
Baixamar: 03.43/16.30
Preamar: 10.04/22.47

OUTUBRO

L	M	ME	X	V	S	D
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

NOVEMBRO

L	M	ME	X	V	S	D
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30				

DECEMBRO

L	M	ME	X	V	S	D
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

VIGO NATURAL
NOVEMBRO

LUNS
21
Baixamar: 04.51/17.31
Preamar: 11.09/23.45

MARTES
22
Baixamar: 05.51/18.23
Preamar: 12.07

MÉRCORES
23
Baixamar: 06.45/19.12
Preamar: 00.38/13.01

XOVES
24
Baixamar: 07.36/19.59
Preamar: 01.27/13.51

VENRES
25
Baixamar: 08.25/20.46
Preamar: 02.15/14.40
● Nova

SÁBADO
26
Baixamar: 09.14/21.32
Preamar: 03.01/15.29

DOMINGO
27
Baixamar: 10.02/22.17
Preamar: 03.48/16.16

OUTUBRO

L	M	ME	X	V	S	D
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

NOVEMBRO

L	M	ME	X	V	S	D
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30				

DECEMBRO

L	M	ME	X	V	S	D
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

A oliveira do paseo Alfonso XII bota froitos

A única oliveira existente no paseo de Alfonso XII frutifica. Precisamente a Vigo coñécese como a Cidade Olívica e no seu escudo figura esta árbore. A tradición remóntase ao **século XIV,** cando os monxes da Orde do Templo de Xerusalén tomaron posesión do antigo cenobio dedicado a santa María e no seu adro plantaron unha oliveira. Os templarios desapareceron de Vigo, pero a oliveira quedou. En 1816 o vello templo foi derrubado e a oliveira desapareceu. **Manuel Angel Pereyra** recolleu un esgallo daquela árbore e así puido sobrevivir. A Consellería de Medio Ambiente incluíu a oliveira do Paseo de Alfonso XII no seu "Catálogo de Árbores Senlleiras".

Felicidades, 'Kenia' e 'Olivia'!

Kenia, a tigresa do zoo con menos raias, celebra o seu aniversario o 22 de novembro. O pasado día 7 foi o aniversario de *Olivia*, a leoa máis nova de **Vigozoo.**

ESCASA ACTIVIDADE BIOLÓXICA

Os días do mes de decembro son os que teñen menos horas de luz do ano e neles adóitase producir o maior número de temporais. No **fondo da ría** isto tradúcese nunha menor actividade biolóxica, á espera de que as horas diúrnas comecen a aumentar.

MAMÍFEROS ALETARGADOS

Os días son cada vez máis curtos conforme nos achegamos ao solsticio de inverno e moitos mamíferos en estado salvaxe do zoo atópanse en plena hibernación, ou aletargados. Pero **visitar o zoo segue sendo unha boa opción** porque moitos outros animais aceleran o seu ritmo biolóxico estes días.

Azulenta alpina

Tempo de invernar

O **monte Galiñeiro** acolle estas semanas a azulenta alpina (*Prunella collaris*), que chega para pasar os fríos do inverno que se achega. Trátase dunha especie propia de hábitats de alta montaña que atopa nesta paraxe rochosa un lugar ideal para combater as inclemencias do tempo.

LUNS
28

Baixamar: 10.50/23.03
Preamar: 04.35/17.04

MARTES
29

Baixamar: 11.40/23.51
Preamar: 05.23/17.53

MÉRCORES
30

Baixamar: 12.31
Preamar: 06.13/18.45

XOVES
1

Baixamar: 00.43/13.26
Preamar: 07.07/19.43

VENRES
2

Baixamar: 01.42/14.29
Preamar: 08.06/20.48

◐ Crecente

SÁBADO
3

Baixamar: 02.51/15.36
Preamar: 09.12/21.57

DOMINGO
4

Baixamar: 04.03/16.40
Preamar: 10.19/23.01

OUTUBRO

L	M	ME	X	V	S	D
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

NOVEMBRO

L	M	ME	X	V	S	D
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30				

DECEMBRO

L	M	ME	X	V	S	D
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

VIGO NATURAL
DECEMBRO

LUNS
5

Baixamar: 05.08/17.35
Preamar: 11.19/23.55

MARTES
6

DÍA DA CONSTITUCIÓN

Baixamar: 06.02/18.20
Preamar: 12.11

MÉRCORES
7

Baixamar: 06.47/19.00
Preamar: 00.39/12.55

XOVES
8

DÍA DA INMACULADA

Baixamar: 07.27/19.36
Preamar: 01.17/13.34

VENRES
9

Baixamar: 08.04/20.10
Preamar: 01.52/14.10

SÁBADO
10

DÍA INTERNACIONAL DOS DEREITOS DOS ANIMAIS

Baixamar: 08.39/20.44
Preamar: 02.26/14.45

○ Chea
◐ Eclipse total de Lúa

DOMINGO
11

DÍA INTERNACIONAL DAS MONTAÑAS.

Baixamar: 09.14/21.19
Preamar: 02.59/15.20

NOVEMBRO

L	M	ME	X	V	S	D
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30				

DECEMBRO

L	M	ME	X	V	S	D
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

XANEIRO

L	M	ME	X	V	S	D
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

Pascua na rúa Príncipe

A rúa Príncipe énchese de *Euphorbia pulcherrima*, ou flor de pascua con follas de intensa cor vermella. A súa floración **anuncia o Nadal**, aínda que para iso é esencial que a planta non reciba luz durante 12 horas, aproximadamente, dende outubro ata decembro, para que aparezan as flores. A planta é un arbusto pequeno que alcanza os tres metros de altura. A flor utilízase en floricultura e como ornamento interior no Nadal.

COIDADO!

BELEZA CON ESPIÑAS

Comeza a floración do toxo (*Ulex europaeus*), que pode estenderse ata o mes de marzo e é a especie predominante na matogueira das **illas Cíes.** As flores presentan unha intensa coloración amarela, son peludas e aparecen divididas en dous labios moi profundos. É un arbusto moi ramalludo que pode alcanzar os dous metros de altura e está ateigado de espiñas longas e puntiagudas.

Segunda eclipse total da Lúa

A Terra interpoñerase **o día 10** entre a Lúa e o Sol dende as 11.32 ás 17.32 horas, e alcanzará o seu maior grao ás 14.32 horas. As eclipses están consideradas como un mal presaxio en varias culturas tradicionais,como a hindú.

2011

AUMENTA O VAO

A superficie dos humedais do Vao aumenta nos meses de inverno debido á achega crecente de auga do afluente do **río Lagares,** coñecido como **Rego do Vao.** Este fenómeno prodúcese coincidindo coas chuvias máis fortes, propias do inverno.

DESOVA DAS FANECAS

Estas semanas ten lugar a desova das fanecas (*Trisopterus luscus*) en toda a ría de Vigo. Caracterízanse por ter unha fecundación externa: a femia expulsa os óvulos á auga e o macho fecúndaos co seu esperma. Os ovos **quedan á deriva flotando** ata que rebentan e xeran unha larva. Durante a súa xuventude as fanecas encóntranse en zonas pouco profundas, en baixos rochosos e areentos. Maduran sexualmente ao ano de idade.

Danzas rituais

Concentracións de araos nas Cíes

O arao común (*Uria aalge*) forma concentracións nas illas Cíes durante a invernía, entre decembro e abril, aínda que non nidifica na zona. Aliméntase de peixes, moluscos, vermes e algas. Na época de cría **reúnense preto dos acantilados** e participan en cerimonias consistentes na realización de danzas na auga. Tamén forma parte en voos comunais de exhibición, en bandos nos que participan centos de exemplares que xiran, se elevan e somerxen ao mesmo tempo.

VIGO NATURAL
DECEMBRO

LUNS
12
Baixamar: 09.49/21.55
Preamar: 03.34/15.56

MARTES
13
Baixamar: 10.27/23.33
Preamar: 04.11/16.34

MÉRCORES
14
Baixamar: 11.07/23.14
Preamar: 04.50/17.16

XOVES
15
Baixamar: 11.51
Preamar: 05.33/18.02

VENRES
16
Baixamar: 00.00/12.39
Preamar: 06.21/18.53

SÁBADO
17
Baixamar: 00.52/13.35
Preamar: 07.15/19.52

DOMINGO
18
Baixamar: 01.53/14.40
Preamar: 08.17/20.59
◐ Minguante

NOVEMBRO

L	M	ME	X	V	S	D
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30				

DECEMBRO

L	M	ME	X	V	S	D
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

XANEIRO

L	M	ME	X	V	S	D
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

VIGO NATURAL
DECEMBRO

LUNS
19
Baixamar: 03.03/15.51
Preamar: 09.27/22.10

MARTES
20
Baixamar: 04.18/17.00
Preamar: 10.39/23.19

MÉRCORES
21
Baixamar: 05.29/18.02
Preamar: 11.47

XOVES
22
Baixamar: 06.32/18.58
Preamar: 00.20/12.48

VENRES
23
Baixamar: 07.28/19.48
Preamar: 01.15/13.43

SÁBADO
24
Baixamar: 08.19/20.36
Preamar: 02.05/14.33
● Nova

DOMINGO
25
NADAL
Baixamar: 09.07/21.20
Preamar: 02.52/15.20

NOVEMBRO

L	M	ME	X	V	S	D
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30				

DECEMBRO

L	M	ME	X	V	S	D
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

XANEIRO

L	M	ME	X	V	S	D
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

Acivro

Verde e vermello intensos

O contraste do verde das follas e o vermello dos froitos do acivro asóciase ao Nadal ao igual que as flores de pascua que animan as rúas máis comerciais da cidade. Foi tan elevada a demanda anos atrás de pólas de acivros que, nalgunhas rexións de España, pasou a ser unha especie ameazada. Hoxe a situación mellorou, e así debe seguir. Por iso, cando te achegues a velo no **parque de Quiñónes de León** ou o encontres en bosques húmidos e sombríos, poboados xeralmente de carballeiras, admira a súa beleza e respéctao, porque dos seus froitos aliméntanse pequenos animais que non teñen moitas alternativas no cru inverno. Para os humanos, no entanto, os froitos son tóxicos.

Solsticio de inverno

Ás 6.30 horas do 22 de decembro prodúcese o solsticio de inverno que dá paso á estación máis fría do ano. Neste día o Sol sae polo sur, polo que o seu percorrido polo ceo é o máis curto. Todo iso deriva no día máis curto e a **noite máis longa** do ano. A partir deste momento o astro comezará a aproximarse ao leste, de tal maneira que o 21 de marzo as horas de luz e de escuridade igualaranse.

2011

FELIZ ANINOVO XUNTO AOS ABETOS

Os abetos (*Abies*) e outras especies de coníferas de follas perennes convértense nas árbores protagonistas durante as tradicionais festas do mes de decembro. Nos **parques de Vigo** podemos atopar exemplares **no Castro,** onde tamén se localiza un paseo de cedros. Os expertos recomendan utilizar con fins ornamentais unicamente exemplares con raíces para que logo se poidan replantar. Cheos de luces son tan máxicos como as decenas de lendas que hai sobre eles e as súas pólas protectoras.

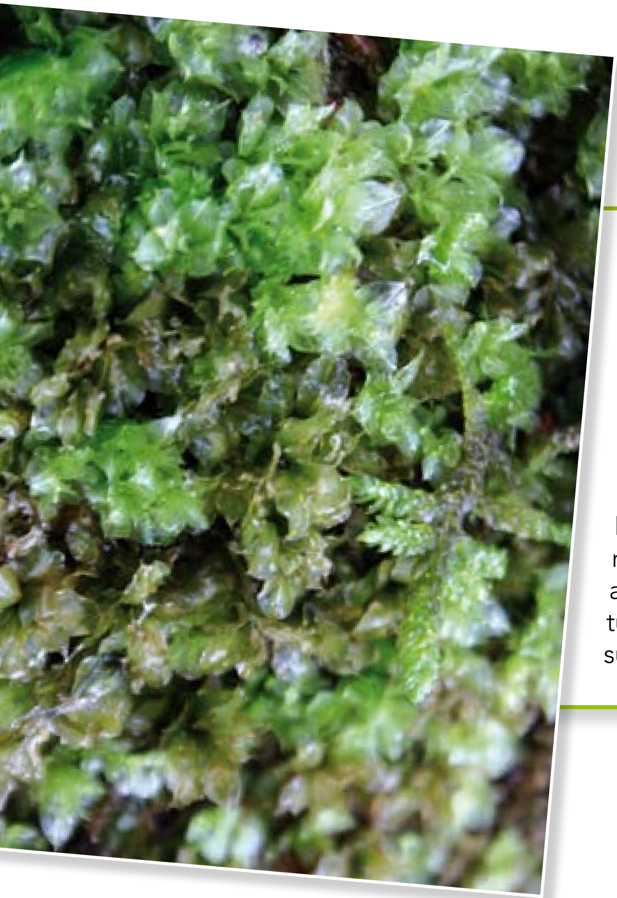

O necesario brión

Prolifera estas semanas o brión (*Bryophyta*) nas zonas verdes e parques forestais do municipio. Non é unha planta bela e admirada, máis ben pasa desapercibida, pero no entanto require a maior das consideracións porque **cumpre unha importante misión ecolóxica.** Medra formando almofadas sobre o chan, as rochas ou os troncos, e esténdese conforme as chuvias do inverno se acentúan. E faino actuando como formador do chan e inhibidor da súa erosión.

VIGO NATURAL
DECEMBRO-XANEIRO

LUNS
26
Baixamar: 09.52/22.03
Preamar: 03.37/16.04

MARTES
27
Baixamar: 10.35/22.45
Preamar: 04.21/16.46

MÉRCORES
28
Baixamar: 11.17/23.27
Preamar: 05.03/17.28

XOVES
29
Baixamar: 11.59
Preamar: 05.46/18.10

VENRES
30
Baixamar: 00.09/12.42
Preamar: 06.29/18.54

SÁBADO
31
Baixamar: 00.55/13.28
Preamar: 07.15/19.44

DOMINGO
1
Baixamar:
Preamar:

ANINOVO

NOVEMBRO

L	M	ME	X	V	S	D
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30				

DECEMBRO

L	M	ME	X	V	S	D
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

XANEIRO

L	M	ME	X	V	S	D
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					